

Carles Dénia i Clara Andrés, en plena interpretació.

Noves veus de la cançó

El pop fràgil de Clara Andrés i la versió moderna del cant d'estil i la música tradicional de Carles Dénia representen dues de les moltes opcions que s'obrin en la música en valencià

[/CAP3]Diu Clara Andrés que “hi ha molta més desinhibició ara de la música en valencià”. Més desinhibició i un arc de propostes d'una pluralitat que molts no haurien gosat imaginar fa només una dècada. La mateixa cantant d'Oliva, que prepara la presentació del seu segon disc, *Huit*, el pròxim mes de febrer, és un exemple de l'originalitat que alguns dels nous camins de la mú-

sica en valencià poden arribar a oferir.

“Intente sempre buscar una imatge a l'hora d'escriure, com si les cançons foren haikus”, explica la compositora d'unes peces breus, senzilles, on la veu ocupa sempre un primer pla, sobre delicades pinzellades instrumentals que subratllen o reforcen les paraules. El seu primer disc, *Dies i dies* (2007), va rebre

premis i va cridar l'atenció sobre una veu fresca i evocadora. Ara avança un pas més, amb un àlbum més coherent que ha de donar impuls a la seua carrera.

“Aquest disc representa el tancament del triangle jazz, flamenc i música tradicional valenciana, que són els tres puntals fonamentals que sostenen la meua música”, explica al seu torn Carles Dénia de l'àlbum

Tan alta com va la lluna, un pas-seig estilitzat per la música d'arrel valenciana que ha merescut tota classe d'elogis.

Dénia defensa que el cant d'estil, els cants de l'horta de València, són una branca del flamenc, encara que hi ha “algunes diferències que cal no oblidar”. La seua irrupció ha insuflat aires nous a la ja consolidada tradició d'artistes valen-

cians que han fet de la música tradicional la seua font d'inspiració i el seu brollador de recursos creatius.

Dues vies, dues veus, entre moltes, en el panorama encoratjador de què pot presumir la música actual en valencià, a pesar de la falta de suport institucional i la desatenció dels mitjans públics.

PÀGINES 2 I 3

PUNT DE MIRA

Viure i escriure

Joan F. Mira

Tenia pensat fer la primera columna de l'any (suposant que siga una columna i no un basament o un sòcol, vista la forma física i el lloc on està), precisament sobre la matèria inefable que indica el seu títol. Després vaig pensar que és una matèria sense cap substància ni interès per als lectors. I

després, fa dos setmanes, el suplement d'aquest diari preguntava, com a títol de coberta: “¿Por qué escribo?”. Deu ser, doncs, que la resposta és d'interès públic general, encara que ho dubte. Ací va, per tant, allò que ja havia pensat abans. L'escriptor no és un enviat dels déus, no és un heroi, ni algú que porta a la humanitat un missatge personal i exclusiu. L'escriptor, diu Josep Pla (ho diu: no estic segur que ho pensara, però això és un altre tema), és un home normal i corrent, com els altres, “un home vulgar”, que simplement observa i després aplica el seu ofici, que és fabricar textos comprensibles, i si pot ser llegidors,

agradables i de lectura instructiva. Això diu. Quan l'ofici d'escriure és també l'ofici de viure, hi ha un escriptor. O siga, en paraules de Pla, un dels sants pares de la nostra literatura: “Ho he dit algunes vegades: la meua obra no és peremptòriament més que una addició de fulls d'un diari íntim vastíssim —unes reminiscències, unes reminiscències de la cendra de la vida”. Viure humanament, en aquest temps limitat i mortal que és el nostre, és tant com recordar. Qui tinguera la memòria buida seria tant com un cadàver ambulat, un cos sense esperit, un monstre sense ànima. Qui fóra esperit pur, com els àngels del cel, o qui

visquera ja en l'eternitat, podria gaudir, si això és la seua felicitat, de tants records com Ireneo Funes, aquell personatge d'un conte de Borges que ho recordava tot, absolutament tot. Però qui és encara un simple habitant humà d'aquesta terra s'ha de conformar amb la reminiscència, amb la cendra de la vida. Només amb un grapat d'aquesta cendra es pot fer un bon poema. Amb un muntó, ben pastat, es pot construir una novel·la. I així anem passant el temps que dediquem a l'ofici, fent la pròpia vida bastant més complicada, i la dels lectors, suposem, una miqueta més entretinguda i agradable.

La cantautora Clara Andrés, fotografiada en un carrer del casc antic d'Oliva. / NATXO FRANCÉS

CLARA ANDRÉS Cantautora

“Hi ha molta més desinhibició ara en la música en valencià”

XAVIER ALIAGA València

La irrupció de Clara Andrés (Oliva, 1977) va ser sonada. Amb el seu primer disc, *Dies i dies* (2007), un cridaner treball de pop fràgil tractat amb gust i delicadesa i descansat sobre la càlida veu de l'artista, aconseguí els premis Ovidi Montllor a la millor cançó i als millors arranjaments. La inclusió d'un dels temes, *Hui fa vent*, en la pel·lícula de Marc Recha *Dies d'agost* va ser també un punt d'inflexió en la difusió de la seua estilitzada proposta. Amb aquests precedents, s'esperava amb expectació el seu segon disc. I *Huit* (2010), gravat de nou

a la Garriga amb els seus músics habituals, no defrauda: huit temes, tan sols vint minuts enregistrats (un “disc...cret”, com el defineix ella de manera ocurrent), que tenen gust de poc i que aposten l'encara incipient carrera d'Andrés amb un cançoner de volada i fites perdurables, com ara *Fàcil*, *Perfils*, o l'enjogassada *Paràbola*.

“El que s'ha pretés és recollir cançons i ordenar-les de manera que, quan s'escolte el disc sencer, transmeta la idea de conjunt, que conte una història”, revela. “La diferència amb el disc anterior és que l'arranjament i les cançons s'han fet al mateix

temps. El primer era un recull de cançons que estaven disperses en el temps, temes que havia anat fent. En *Huit* es nota una línia comuna. M'agraden els dis-

“Intente sempre buscar una imatge a l'hora d'escriure, com si les cançons foren haikus”

cos redons, que escoltes de dalt a baix”, insisteix. Una defensa del concepte unitari d'àlbum que ja sembla heroica.

Cançons amb la veu en primer terme (“per a donar importància també a la lletra”, indica), amb delicades pinzellades instrumentals que subratllen o reforcen les paraules. Una atenció als detalls visible també en la web o en l'esplèndid vídeo de *Perfils*, una animació dirigida per Mariano Melman. “Tinc molta sort amb la gent que m'ajuda. En el vídeo pràcticament no hi hem participat, ha estat com un regal. I també tinc molta sort amb els músics”, reconeix. “Jo duc una idea de cançó amb l'estructura bastant sòlida, amb la lletra més o menys acabada, però a partir d'ací hi ha un tre-

ball dels músics, de *bandautor*, on la banda té molt de pes en l'acabat final”.

A molts músics no els és fàcil parlar dels seus referents. “Quan em fan aquesta pregunta, de vegades en dic uns i en un altre moment puc dir-ne uns altres. El que passa és que en el disc hi ha els meus referents i els de cadascun dels músics”, assenyala. Però esmenta diverses voltes la catalana Maria Coma, una altra cantautora emergent, i reconeix, a l'hora de confeccionar les lletres, l'influx de l'uruguaià Jorge Drexler. “Intente sempre buscar una imatge a l'hora d'escriure, com si les cançons foren haikus”, assegura, una funció de la imatge ben present en temes com ara *Paràbola*. Comptat i debatut, el que Clara Andrés destaca, no tan sols amb referència a la seua creació, és que “hi ha molta més desinhibició ara en la música en valencià, la gent va un pas més enllà”. *Huit* es presenta oficialment el proper 25 de febrer a Oliva.

UN PAÍS DE PARAULES

Un alfabet de mons literaris

Francesc Calafat

EN EL CURS DEL TEMPS

Enric Sòria
Editorial Moll
Palma de Mallorca, 2010
556 pàgines

Els lectors d'aquest *Quader* coneixen de sobres els interessos i bondats de la prosa dels articles d'Enric Sòria, però quan obrim un llibre seu ens submergim en un viatge fabulós d'entusiasmes, indicis, curiositat sempre desperta i reflexions, de vegades incisives i polèmiques, però des d'una actitud oberta i dialogant, perquè discutir idees no ha de suposar necessà-

riament estar en contra de ningú. Perquè, l'important de l'escriptura reflexiva és, des de la diversitat de mires, airejar els tèmics, aïllar els prejudicis i fixar-ne les causes per a superar-los.

Per bé que part dels textos procedeixen d'aquestes planes, una bona part, d'objectius i ambicions diverses, tenen un origen molt dispers. La voluminosa recopilació de treballs, que du per subtítol *Un itinerari de vuit-cents anys de literatura catalana*, proposa un viatge intens per les nombroses estacions que en proposa. En la biblioteca virtual proposada hi ha un bon grapat de connexions i suggeriments sobre els clàssics (Jaume I, Lluïll, March, els poetes renaixen-

tistes que van fer tractes amb el castellà, Verdaguer...), encara que el gros se l'emporta el segle XX i el present, i on la poesia i la prosa personal (diaris o no) dominen quasi per complet l'exegesi de l'autor. Els comentaris de més relleu recauen en papers més extensos, dedicats a, Riba, Espriu, Formosa, Estellés, Brines, Palau i Fabre, Garcés, Piera, Martínez Marzo... D'altra banda, Sòria té bona mà per a les radiografies de conjunt i per a establir itineraris, com és perceptible en l'estudi de la presència de la ciutat en la poesia en general i la valenciana en particular, i en la localització i de l'evolució de la influència europea en la poesia catalana. També con-

signa un gran interès el seguiment dels ressons de les arts en els dietaris i, sobretot, l'estudi de la configuració de tres dietaris iniciàtics (Serrahima, Pla i Fuster), i on fa bé de subratllar que la

preocupació per l'organització i escriure amb estil no s'han de confondre amb fer maganxa.

El valor d'aquest alfabet de mons literaris no rau només en la ingent informació, sinó sobretot en l'actitud d'home de lletres per part de Sòria que mobilitza sabers i procediments variats per comprendre com s'encarna la vida en l'art i per a valorar justament la imatge de vida que presenta cada autor. A més del que ja hem dit, el que valore més és el ventall de perspectives (el coneixement històric, les connexions culturals i literàries amb Europa), les penetrants exegesis literàries, la reflexió crítica fonamentada en una bona bateria d'arguments, el gust per la discrepància constructiva, i l'obsessió per la diversitat, que el du a valorar autors i estètiques que abans potser no arriba a apreciar. Com vostés ja comprovaran, tot ben interessant.

A LA LLETRA

Delatar

Albert Garcia i
Hernández

El cinisme de la barbàrie a l'hora d'anomenar les coses (per exemple, "guerra civil" com a colp d'estat contra un govern legítim) ha estat una constant. Darrerament, s'ha utilitzat bastant el nom de la mare en situacions que semblen, si més no, paradoxals. N'és el cas el de "la mare de totes les guerres". Curiós, no? L'anomenada llei (ara qualsevol desgavell pot esdevenir llei) antitabac segueix la mateixa línia: la mare de les lleis hipòcrites o, simplement, com s'ha d'entretenir el personal ofegat en la pobresa. I ja tenim tots els "experts" dient-hi la seua. A banda del guirigall, hi ha un element terrorífic disfressat de jurídic: delatar l'incompliment de la llei de manera anònima. Delatar. Com diuen ara: *¿Qué fuerte, no?*

Passegem pels diccionaris. L'Institut d'Estudis Catalans i l'Enciclopèdia Catalana agafen la definició del Pompeu Fabra: "1) Portar a coneixement de la justícia un crim o un delictes. 2) Descobrir, posar de manifest alguna cosa que hom voldria amagar". En canvi, l'Alcover-Moll, ed. 1968, introdueix dos mots a les dues accepcions: acusar i traïr. *Macho*, l'Alcover!

La RAE, edició núm. 22, ho defineix com a: "1) Revelar a l'autoritat un delictes i designar-ne l'autor perquè siga castigat, sense ser part obligada del judici el denunciador, sinó per la seua voluntat. 2) Descobrir, posar de manifest quelcom d'ocult i reprobable pel comú". El María Moliner (ed. 1998) diu: "Descobrir algú que ha comés un delictes o falta a qui l'ha de castigar". I hi afegim sinònims: acusar, *chivarse*.

Si anem al Larousse i traduïm del francès: "Denúncia interessada, menyspreable, inspirada per la venjança, l'enveja o la cobdícia". L'edició del 68 diu: "Denúncia secreta per a obtenir una recompensa". Grècia en dona la mateixa accepció. L'amic Stavros Kekes m'amplia la informació: "Juntament amb el substantiu delator, té una connotació molt negativa, perquè durant l'ocupació alemanya eren anomenades així les persones que denunciaven els lluitadors de la Resistència". França i, encara més, Grècia, no oblidem. Alcover tampoc: "Durant la postguerra, qualsevol podia delatar per a obtenir-hi benefici".

Lectura esbiaixada (o no): els diccionaris es fan ressò del context i es comprometen o no amb els continguts. Quan un govern socialista anima a la delació anònima, torna una cançó de Brel que acaba: "Dema-neu-vos, jovent, el temps de l'ombra d'una memòria, el temps de l'alé d'un sospir. Per què van matar Jaurès?". Jaurès: socialista francès, fundador de *L'Humanité*, assassinat abans de la Primera Guerra Mundial.

Carles Dénia en un concert. / RIANNE FRAUENFELDER

CARLES DÉNIA Cantant

“El flamenc i el cant d'estil han estat per a mi un aprenentatge paral·lel”

CARLES GÁMEZ València

Carles Dénia (Gandia, 1971) ha vingut al món per cantar i perquè l'escoltem; de moment ho ha aconseguit i, a més, amb el reconeixement de la crítica i del públic. El seu disc *Tan alta com va la lluna* (Carles Dénia i La Nova Rimaire, Comboi Records), un passeig estilitzat per la música d'arrel valenciana, ha merescut tota classe d'elogis i ha insuflat aire a la nova onada de treballs a partir de la música popular. "Aquest disc", diu Carles Dénia, "representa el tancament del triangle jazz, flamenc i música tradicional valenciana, que són els tres puntals fonamentals que sostenen la meua música". Sobre els seu ADN musical, el flamenc i el cant d'estil, assenyala: "La meua afició pel flamenc i pel cant d'estil arranxa en un mateix moment. Ha sigut un aprenentatge paral·lel. A més, considere, com diuen alguns especialistes del flamenc, que els cants de l'horta de València són una branca del flamenc, i molta gent no sap, segurament, que molts dels grans mestres del cant d'estil han cantat també flamenc, tot i que hi ha diferències substancials que cal no oblidar". Diu que des de molt menut ha estat fascinat per la música. "A 11 anys", assenyala Carles Dénia, "em vaig comprar

una bateria amb els meus estalvis i vaig començar a tocar amb un grupet de ball. Després vaig començar a tocar la guitarra amb diversos grups locals fins a arribar al món del blues i, després, del jazz. Aleshores començà la meua professionalització i vaig marxar a Holanda per estudiar guitarra. Paral·lelament, el flamenc i el cant d'estil eren mons que m'apassionaven i que finalment s'han convertit en les branques centrals de la meua activitat".

Entre els encerts del disc *Tan alta com va la lluna* cal fer menció del treball literari pel que fa als textos, uns quants d'escrits en col·laboració amb la seua germana, la cantant Eva Dénia, que també participa en el disc. "Escriure quarteta", diu Dénia, "o qualsevol forma de versar a la manera tradicional em sembla extraordinàriament difícil". Una faena que, com assenyala, li ha donat molts maldecaps. "Aconseguir arrançar l'emoció amb unes poques paraules", continua Dénia, "amb una rima i una mètrica tan tancades és un suplici. És una altra disciplina, un altre món. S'ha de saber triar bé les paraules i distribuir bé els accents per a donar a la cobla el ritme adequat. Ha de tenir un clímax i una resolució emotiva. Tot això és un art que m'intimi-

da moltíssim i del qual he d'aprendre encara molt".

No li agraden els termes mestissatge ni fusió per a definir el seu treball. *Tan alta com va la lluna*, indica Carles Dénia, és un disc modern de cant d'estil i música tradicional valenciana. La meua manera de cantar és tradicional; tal volta les característiques i el so de la meua veu són una mica atípics dins del cant

“Necessitem una generació cantaora que genere un estimul”

“El meu pròxim treball serà sobre els poetes àrabs valencians en versió de Josep Piera”

d'estil, però res més". Reconeix la utilització d'elements d'altres músiques en les cançons. "Es tracta de proposar una visió menys anquilosada d'aquesta música sense preocupar-me en absolut de què pensaran els més 'puristes' i només tenint com a censura la meua devoció per aquesta música. Però he de dir,

continua, "que fins i tot els més conservadors l'han acollit molt bé; si no haguera sigut així, tant em fa. El meu criteri ja està format i hi sóc fidel per damunt de tot". Sobre el futur de la música tradicional reconeix que "tindrà èxit en la mesura que siguem capaços de portar aquesta música al gran públic i, en especial, a la joventut". I indica: "Necessitem una generació *cantaora* que genere un estimul, que cree competència sana entre els cantors i aquest és l'únic marc possible perquè proliferen artistes de veritat que facen anar avant el cant d'estil, però aconseguir això dependrà de molts factors". Ara, mentrestant, els projectes s'ordenen en la seua taula. "En aquests moments produïsc un treball en què he posat música als poetes àrabs valencians en versió de Josep Piera. És un projecte en què he pogut contar la història que he volgut sense cap responsabilitat estilística, per dir-ho d'alguna manera. Només obrint la meua maleta musical i agafant elements d'ací i d'allà o simplement deixant-me endur per la fantasia. És, sens dubte, el treball més creatiu que he fet fins ara". I conclou: "I tan bon punt finalitze aquest disc, vull acabar de compondre i de donar forma al següent de La Nova Rimaire".

CARTES DE PROP

Un clàssic viu

Enric Sòria

Enmig dels actes, de moment més aviat escassos, del centenari de la mort de Joan Maragall, ha aparegut un llibre singular, *Llegir Maragall, ara*, de Sam Abrams, tant per la seua novetat com pels canvis, francament estimulants, en l'avaluació de la tradició moderna de la nostra literatura que proposa. En la mesura que aquesta literatura ens importa, espere que obtindrà el ressò que sens dubte mereix.

Llegir Maragall, ara és una lectura a la llarga i a fons de l'obra de Maragall, poema per poema, des d'un punt de vista actual, amb la intenció que l'aclariment minucios del sentit dels seus versos permeta una visió de conjunt comprensiva de la seua trajectòria i al mateix temps pose de relleu aquells aspectes que poden ser fecunds, ara mateix. La idea subjacent és que els clàssics vius són els que poden oferir inspiració perquè també plantegen reptes. Se'ls pot seguir o combatre, però ignorar-los és esterilitzador.

De fet, llibres com aquest són habituals en les literatures amb cara i ulls. No, encara, en la nostra. De lectures així, poema per poema, alhora detingudes i actualitzadores, només recorde l'estudi que Joan Ferraté dedicà als primers poemes d'Ausias March. I prou. La resta d'obres d'aquesta mena que conec, o són massa acadèmiques i poc agosarades en la interpretació (i per això poc revifadores), o són massa superficials. Tant de bo si el llibre de Sam Abrams es converteix en un exemple fecund i d'ací a poc temps podem llegir més estudis com aquest, sòlid en la documentació, minuciosament perspicaç en la lectura i ambició en el propòsit. La nostra literatura ho agrairà.

El Maragall que Abrams ens

presenta és, sobretot, un poeta modern: atent a les pulsions del seu temps, heterodox i atrevit. Un vitalista reflexiu i alhora profundament original, molt innovador en els aspectes formals i amb un gran domini de l'arquitectura i la dinàmica interna del poema, que li permeté temptejar apostes radicalment noves, mentre mantenia el diàleg amb la tradició anterior, sense perdre en cap moment ni l'equilibri ni els papers. Així, Maragall és l'autèntic forjador de la poesia moderna en català, i un mestre amb el qual ens haurem d'amidar mentre continuem provant d'escriure dins aquest problemàtic territori que hem denominat modernitat. Si de vegades, poques, Maragall pot semblar-nos arcaic, ho sembla

més aviat franco-alemany (cal dir que Abrams no ho perd de vista), i en algun punt potser força massa l'exegesi (o bé sóc jo qui cople menys del que les paraules diuen). Això últim, en tot cas, és més un elogi que un retret. El mínim que es pot demanar a un treball de quasi 500 doctes planes és que incórrega de tant en tant en l'entusiasme. Abrams estima el seu autor perquè ha sabut entendre'l, i fa bé de voler fer-nos-en partíceps.

Com Maragall sabia millor que ningú, sense amor no hi ha literatura

dernitat en les literatures hispàniques, i el valencià Juan Chabás, en el seu lúcida i deliciós *Juan Maragall, poeta y ciudadano*, digué que era el primer poeta universal de Catalunya, per damunt d'un geni com Verdaguer. Unamuno, Azorín i Ortega no haurien dissentit d'aquestes opinions. A Catalunya, en canvi, la recepció dels seus millors llibres va entropessar amb la rivalitat d'una jove generació àvida de desbancar-lo. Això, en el seu moment, era comprensible, i forma part de les lluites pel poder literari, que són ausades aspres. El que ja no s'entén és que les interpretacions reduccionistes que els seus rivals propiciaren hagen perdurat, i que, encara avui, l'extraordinària importància fundacional de la

Joan Maragall.

precisament en la mesura en què és pioner.

Poques objeccions puc fer a aquesta visió de Maragall, perquè la compartesc. Una lectura detallada d'un poeta coherent ha de ser reiterativa, i aquesta ho és menys del que es podria esperar. També s'entén que moltes de les referències comparatives del llibre siguin anglosaxones, perquè aquesta és la tradició pròpia de l'autor, quan el món literari de Maragall era

Com Maragall sabia millor que ningú, sense amor no hi ha literatura, o, si n'hi ha, no mereix ser llegida.

La importància de Maragall com a intel·lectual em sembla fora de discussió, i els seus magistrals articles prou que ho proven. El seu valor com a poeta, crec que és major encara. Per cert, els seus lectors castellans no ho han dubtat mai. Ja Dámaso Alonso va escriure que Maragall era l'introducció de la mo-

seua poesia —i el seu valor *tout court*— no siga una obvietat. Almenys els valencians no hem participat gens de tan absurda jivarització. N'és una prova el documentat respecte que sempre li va manifestar Joan Fuster, que no era un lector precisament condescendent. Hi hauria molt a dir, de tot això. Del que estic cert és que els bons lectors disfrutaran molt amb aquest llibre, i amb el Maragall viu i incitant que ens ofereix.

Palmera afectada.

ESPURNES

La plaga

Martí Domínguez

Avance per una carretera de la Ribera i als dos costats veig palmeres mortes. Han estat víctimes de l'atac del morrut, un escarabat que les corseca per dins. La plaga ha estat implacable, i les belles palmeres centenàries dels horts riberencs (aquelles que van cantar poemes com Llorente i pintar pintors com Andreu Sentamans) han anat caient, una rere l'altra, sense que ningú no haja fet gran cosa per evitar-ho. En aquell paisatge del tarongerar, la palmera és una planta merament decorativa, emblema potser d'un paisatge, però prescindible, si més no: se la pot deixar créixer per a embellir l'entrada d'un hort, per a assenyalar una partida, però per a poca cosa més. I, tanmateix, el paisatge de la Ribera sense aquelles palmeres perd un dels seus atractius, un element a parer meu necessari, una mena d'accent del paisatge, que sobre la mar de verd del tarongerar posa el contrapunt a una perspectiva. Mentre avance per aquella carretera pense en tot açò, en la pigriçia del nostre poble, en la inoperància de les autoritats, en el menfotisme general. El morrut ha trobat en la nostra terra el paradís, i s'ha estès sense que ningú tinga energies per a aturar-lo, sense que ni el poble ni els seus governs es plantegen seriosament el problema. Tan sols a Elx, aquest any, s'han talat 1.300 palmeres. Quantes més en tot el nostre país? Una xifra que circula és 45.000... I quan s'acabarà això? Quan no en queden més, de palmeres? D'altra banda, a mesura que vaig filant aquests pensaments, veig aquells troncs morts de les palmeres com un símbol explícit d'aquests temps passats. La plaga del morrut és conseqüència de la urbanització salvatge dels darrers anys, i de l'entrada de palmeres espoliades d'Àfrica, sense complir els requisits fitosanitaris necessaris. Si aquesta pesta s'ha introduït al nostre país ha estat per pràctiques il·lícites, per saltar-se tots els filtres de control, amb el desig de fer uns diners fàcils i ràpids. Al capdavant, el morrut és sinònim d'especulació urbanística, de PAI, de passejos marítims hòrrids, d'avingudes espantoses, de destrucció del territori. Rere seu hi ha una manera poc escrupolosa de fer política, de guanyar diners a manta sense importar com, amb suborns i amb usdefruits il·legítims, una manera bàrbara de destruir el nostre patrimoni. Rere totes aquelles palmeres mortes hi ha els polítics morruts, els banquers morruts, els constructors morruts... Vet ací la veritable plaga. I d'aquesta manera, tots aquells troncs morts plantats al mig del tarongerar, restes del que van ser unes palmeres pomposes i bledanes, prenen al seu torn un nou significat. Jo les deixaria així, com a columnes ruïnoses d'un temple perdut. Com a vestigis d'un temps de salvatges.

Recomanem...

POESIA
per XAVIER ALIAGA

ABISME I OCELL

Ramon Guillem
Bromera
Alzira, 2010
79 pàgines

En el seu darrer poemari, premiat amb el Vicent Andrés Estellés, Ramon Guillem fa balancejar els seus versos d'un inicial pessimisme, afrontat des de la serenitat, sense hipocondries banals, a un vitalisme equilibrat i lúcida, un cant moderadament optimista als petits rèdits de l'existència, més a prop de l'ocell que de l'abisme. Poesia diàfana i encoratjadora, que comunica i transmet sense renunciar a ornamentar les paraules i imatges amb llampurneigs d'insòlita bellesa.

DISCOS
per EZEQUIEL MOLTÓ

MÚSICA DE TELERS

Diversos autors
Mésdemil.
Benaguasil, 2010

Sis grups de música en valencià residents a Alcoi, de diferents estils, acaben d'editar *Música de telers*. Els grups VerdCel, Arthur Caravan, Batà, Hugo Mas, Pelandruska i We are not Brothers han gravat aquest treball que es converteix en un homenatge a Ovidi Montllor. La revista *Enderock* d'aquest mes se n'encarrega de la distribució, i l'àlbum es pot adquirir a les llibreries així com també al Centre Ovidi Montllor.

REVISTA
per ADOLF BELTRAN

SAÓ

Número 355
Saó Edicions
València, 2010
46 pàgines.

La revista Saó, degana de les publicacions periòdiques en valencià, dedica el quadern del seu últim número del 2010 a l'escriptor Enric Valor, per a qui s'han programat l'any 2011 tot un seguit d'homenatges en el centenari del seu naixement. El dossier inclou un article molt interessant de Josep Iborra i altres d'Emigdi Subirats, Abelard Saragossà, Jaume Alberó i Vicent Brotons, així com una entrevista amb Verònica Cantó, comissària de l'Any Enric Valor.